بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2015/HC-A/43
- އިސްތިއުނާފު ކުރިފަރާތް:

* ނަން: މުޙައްމަދު އަޒްސަލް
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: މާދަނިގެ، ރުއްކަރަ/ ޏ.ފުވައްމުލައް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A003206
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް:

- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:

* ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: -
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: -

- ޝަރީޢަތްކުރެވުނު ތާރީޚު: 11 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1436 / 01 ފެބްރުއަރީ 2015
- ނިމުނު ތާރީޚު: 07 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1437 / 16 މާރިޗު 2016

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 231/R1C-3/2013
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ވައްކަންކުރުން
- ނިންމި ކޯޓު: ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު

* ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 15 މޭ 2013
* ނިމުނު ތާރީޚު: 10 އޮކްޓޫބަރު 2014

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު: ޢަލީ ސަމީރު، ފަނޑިޔާރު: ޢަބްދުﷲ ހަމީދު، ފަނޑިޔާރު: ޢަބްދުއްރައޫފު އިބްރާހީމް.

- ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:

މިއީ، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓް ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށްބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުމަށް އެދި، މާދަޑު، ފުއްކަލަ /ޏ.ފުވައްމުލައް މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި މައްސަލަ ދައްކުވާ ފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

- ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:

1. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓް ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުން ބަލާއިރު، އެޤަޟިއްޔާގައި، ދައުލަތުން ފުވައްމުލަކު ފުއްކަލަ މުޙައްމަދު އަފްސަލް، 26 އޮގަސްޓް 2012 ދުވަހު 02:00 [illegible]، ޏ. ފުވައްމުލައް "[illegible]" ފިހާރައިގެ ކުޑަދޮރުގައި ޖަހާފައި ހުރި ދަގަނޑު [illegible] [illegible] އެފިހާރައިން މޮބައިލް ފޯން (އަދަދު ނޭނގޭ)އާއި، [illegible]، 2 [illegible] [illegible] [illegible]، ފިހާރައިގެ ކައުންޓަރުން، ފިހާރައިގެ [illegible] ހުރި ކައުންޓަރުން -/2510ރ. (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ ދިހަ ރުފިޔާ) އާއި، [illegible] ކައުންޓަރުން -/50 ރުފިޔާއާއި، -/100 ރުފިޔާގެ [illegible] [illegible] (އަދަދު ނޭނގޭ) ވަގަށް [illegible] [illegible] 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 132 ވަނަ މާއްދާއާއި، 137 ވަނަ މާއްދާއާއި، 138 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވައްކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

އެޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] "[illegible]، ފުވައްމުލަކު [illegible] މުޙައްމަދު އަފްސަލް، 26 އޮގަސްޓް 2012 ދުވަހު 02:00 [illegible]، ޏ. ފުވައްމުލައް "[illegible]" ފިހާރައިގެ ކުޑަދޮރުގައި ޖަހާފައި ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] އެފިހާރައިން މޮބައިލް ފޯން (އަދަދު ނޭނގޭ) އާއި، [illegible]، 2 [illegible] [illegible] [illegible]، ފިހާރައިގެ ކައުންޓަރުން، ފިހާރައިގެ [illegible] ހުރި ކައުންޓަރުން -/2510ރ. (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ ދިހަ

ރުފިޔާ) އާއި، ދިރާގު ކައުންޓަރުން -/50. ރުފިޔާއާއި، -/100 ރުފިޔާގެ ރީޗާޖް ވައުޗަރ (ބަދަލު ނޫނޫ) ވަގަށް ނަގާފައިވާތީ، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 132 ވަނަ މާއްދާއާއި، 137 ވަނަ މާއްދާއާއި، 138 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ހުށަހަޅުއްވައިގެން ޖިނާޔަތަކުން ދިހަހާސް ރުފިޔާއަށްވުރެ މަތީގެ އަގު ހުރި މުދަލުން ވައްކަން ކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއަށް މުޙައްމަދު އަފްސަލް އިންކާރުކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް ދައުލަތުން މި މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށްޓަކައި ހުށަހަޅާފައިވާ ހެއްކާއި ޝާހިދުންތަކަށް ޝަރީޢަތުން ނަޒަރުކޮށް ބެލިބެލުމުން، ދައުލަތުން މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ މައްޗަށް ކުރަ މި ދަޢުވާގައި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ކ) ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ޝައްކުން މިންވަރަށް ދައުލަތުން މި މައްސަލާގައި ހުށަހެޅި ހެކި ފުރިހަމަކޮށްފައިވާތީ ބަލައި ޏ. ފުވައްމުލަކު ރުއްކަގަ މުޙައްމަދު އަފްސަލް (އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A003206) ގެ މައްޗަށް ވައްކަންކުރުމުގެ ކުށް ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި މިއީ މީނާގެ މައްޗަށް ވައްކަންކުރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވާ ދެވަނަ ފަހަރުކަމަށްވާތީ، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން 02 (ދޭއް) އަހަރު، 132 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން 02 (ދޭއް) އަހަރާއި 06 (ހައެއް) މަސް، 138 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން 01 (އެކެއް) އަހަރާއި، 05 (ފަހެއް) މަސް، އެއް ޖުމްލަ 08 (އަށެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޏ. ފުވައްމުލަކު ރުއްކަގަ މުޙައްމަދު އަފްސަލް (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A003206) ޖަލަށް ލުމަށް ހުކުމްކޮށް މިޤަޟިއްޔާ ނިންމީއެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

2. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށްބުނެ، މާލެ، ހެންވޭރު ޏ.ފުވައްމުލަކު މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން 06 (ހައެއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފުގެ ބަޔާނުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ކޯޓުގެ ތަޙުޤީޤުގައި މީހުން ހިފެހެއްޓުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް މުޙައްމަދު އަފްސަލް ހައްޤުތަކަށްދީފައިވާ އެއްވެސް ރިޢާޔަތް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

(ށ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 47 ގެ (ށ) އާއި 52 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފަށް ފުލުހުން ހޯދާފައިވާ އެކަމުން ރިޢާޔަތް ނުކުރާ އަދި ޝަރީޢަތުންވެސް

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފަށް ހެކި ހޯދާ، އެ ހެކީގެ މައްޗަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

(ނ) ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގެ 149 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ވައްކަމުގެ އުންސުރުތައް ފުރިހަމަ ނުވާހިނދު ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

(ރ) ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ، އެކަށީގެންވާ ޝައްކުއްނެތް މިންވަރަށް ދައުލަތުން ހެކި ދެއްކިފައި ނުވުން އަދި ޝައްކު އުފެދޭ ގިނަ ކަންތައްތަކެއް މައުޖޫދުވެ ފެންނާން ހުއްޓާ އެކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާ ޚިލާފަށް ކުށް ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅު ނުކުތާއެވެ.

(ބ) ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދައުލަތުން ހެކި ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ހެކިން ސުވާލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާއިރު، ދިފާޢީ ހެކިން ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކާ ނުލައި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17،20،42 ވަނަ މާއްދާއާއި އަދި ޖިނާއީ މައްސަލަ ތަކުގައި ޝަރީޢަތްހިންގުމުގެ ޤަވާއިދުގެ 1.2 ގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައިވާ އިޖުރާއާތާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅުން ނުކުތާއެވެ.

(ޅ) ހަވަނަ ނުކުތާއަކީ، އެއް ދުވަހަކުން އެއްބާވަތެއްގެ ދެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމަން ތާވަލުކުރައްވާފައި އޮތިއިރު، ފަހުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލައިގެ ނިޔާ ކުރިން އިއްވާ ކުރިން ހުކުމްކުރެވުން ޤަޟިއްޔާއިން [illegible] ކަނޑައެޅި އެ އުޞޫލު ނަތީޖާއިން ކުރިން ހުކުމްކުރެވުން މައްސަލައިގެ އަދަބުތަކެއްވެސް ބޮޑުވެގެން ދިއުންކަމަށް ބޮޑުވެފައިވާ ގޮތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17،20،42 ވަނަ މާއްދާ އާއި 59 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ޤާނޫނުން އަދަބަށް ލިބެން އޮންނަ މަންފާ ލިބިދިނުމުގެ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

3. ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތް ނުވާކަމަށްބުނެ އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުން އަދި [illegible]، [illegible] ޏ.ފުވައްމުލަކު މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ، އިންސާފުވެރި [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible]

ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި ޚިޔާލުފުޅުތަކަށް ބަލާއިރު އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަކަމަކީ، އިސްތިއުނާފު މިކުރާ ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާގައި، މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ މައްޗަށް އުފުލުނު ދަޢުވާއަކީ، ކުރިން އަމަލުކުރެވުނު ދިވެހި ޤާނޫނުލްއުޤޫބާތުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 132 ވަނަ މާއްދާއާއި، 137 ވަނަ މާއްދާއާއި، 138 ވަނަ މާއްދާގެދަށުން މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ މައްޗަށް ތަކުރާރު ހަރަކާތްތެރިވެގެން ދިހަހާސްރުފިޔާއަށްވުރެ މަތީގެ އަގުހުރި މުދަލުން ވައްކަންކުރުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާކަން އެނގޭކަމާއި، މިދަޢުވާއަށް މުޙައްމަދު އަޙްސަން އިންކާރުކުރާކަމަށް މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ވަކީލުން ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުގައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) ދެވަނަކަމަކީ، ޏ. ފުވައްމުލަކު "އަރިޝިކާ" ފިހާރައިން ވައްކަންކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި، މުޙައްމަދު އަޙްސަން ހައްޔަރުކޮށްފައިވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 46 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާ ބާރުލިބިފައިވާ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް ކަމަށް މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ވަކީލުން ހުށަހަޅާ އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވީނަމަވެސް، މުޙައްމަދު އަޙްސަން ހައްޔަރުކުރުމުގެ ކުރިން މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ބަންދުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް ގޮތުގެ ބަހައްޓަން ފުވައްމުލަކު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާތީ، އޭރު ދަށުން މިހާރު ފުރަތަމަ ހައްޔަރުކުރެވުނުއިރުގެ ގަޑިއިރު ނިންމުންކަމާއި، މިގޮތުގެ މަތިން 4 ފަހަރެއްގެ މަތިން މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާކަން މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ވަކީލުން ބަލައިގެންފައިވާ މައްސަލައިން އިސްތިއުނާފު ކޯޓުގައިނުވާކަން މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ވަކީލުންގެ ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މީގެ އިތުރުން އެކުލެވިގައި މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ވަކީލުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކަމަކީ، އެކަން މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ވަކީލުން ދަރިފުޅުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސްގައިވެސް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ދައްކާފައިނުވާ ވާހަކަތަކެއްކަމުން، މިއީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު) ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ޚިލާފުކަމަށްވާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އެކަމުގެ މައްސަލަ މިހާރު ބަލައި ކަނޑައަޅައިދޭން ކަމެއް ނޫންކަން އެނގެއެވެ.

(ނ) ތިންވަނަކަމަކީ، މުޙައްމަދު އަފްސަލުގެ މައްޗަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ކުރި، ތުހުމަތު
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވައްކަން ކުރުމުގެ
ކުށުގެ ދަޢުވާއަށް މުޙައްމަދު އަފްސަލު އިންކާރުކުރުމުން މިދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން
ހުށަހަޅާފައިވާ ހެކިންގެ ހެކިބަހުގައި، ޏ.ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަގަށްނަގާފައިވާ
މޯބައިލް ފޯނުތަކާއި، [illegible] [illegible] ޏ.ފުވައްމުލަކު [illegible] / [illegible] [illegible]
ހުރިކަމަށް [illegible] މަޢުލޫމާތާއި ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ޏ.ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ޏ.ފުވައްމުލަކު/[illegible]، މުޙައްމަދު [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޏ.ފުވައްމުލަކު [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible]

މިދަޢުވާ މުޙައްމަދު އަފްސަލުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާކަމަށް ފުވައްމުލަކު [illegible]
ކޯޓުން [illegible]، މުޙައްމަދު އަފްސަލުގެ ތުހުމަތު [illegible] [illegible] [illegible]
މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ފުވައްމުލަކު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
އޮންނަކަމެވެ.

(ރ) ހަތަރުވަނަކަމަކީ، މިހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ، 26 އޮގަސްޓް 2012 ގައި ކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް ސީ.ޑީ.ޑުވައްމުދަހް/ މާރުދު.ފޮރެންސިކްގެ ބަޔާންކުރުމުން ކޯޓުން ދޫކޮށްފައިވާ އަމުރުގައި 29 އެޕްރީލް 2012 އޮތުމުން، މިކޯޓުއަމުރަކީ ހާދިސާ ހިނގުމުގެ 4 މަސްދުވަސްކުރިން ދޫކޮށްފައިވާ އަމުރަކަށްވާތީ މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި 52 ވަނަ މާއްދާއާ ހިލާފަށް ހޯދުމުން ހޯދާފައިވާ ހެއްކެއްކަމަށާއި، މުޅިއްމަކު އަދުލުވެރި ބަޔާންތަކުގައި ފުރިހަމަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ބަލަހައްޓާ އެކަމުގެ މައްސަލަ ދިރާސާކުރުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާއާ ހިލާފަށް ޝަރީޢަތުން ހޯދާފައިވާ ހެއްކެއްކަމަށް މުޅިއްމަކު އަދުލުވެރި ބަޔާންތަކުގެ ފާހަގަކުރާ ނުކުތާއަކަށް ބަލާފައިވާ،

މިމައްސަލައާއިގުޅޭ ހުކުމުގެން ޑިޖިޓަލް ފޮރެންސިކް ސެކްޝަނުގެ "ބައިގެ ފޮރެންސިކްރިޕޯޓް ހުކުމަށް ފޯމް" ގައި އަދުރަށް އެދި ހުކުމަށްފައިވަނީ 29 އޮގަސްޓް 2012 ގައި ކަން އެނގެން އޮތުމަށް، ފުލުހުންގެ ޑިޖިޓަލް ބޭރުގެ ކޯޓުގެ އަދުރަގައި، ބައިރޯސްޓުރޮން ބާރުމާ ސަލާމަތީ، 2012 އޮގަސްޓް 26 ގައި ހިނގި ހާދިސާއާއި ގުޅޭގޮތުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މިނޫނަކުން ފުލުހުންގެ ޑިޖިޓަލް ބޭރުގެ ކޯޓުގެ ކޯޓު އަދުރަގައި 29 އެޕްރީލް ކަމަށް ޖެހިފައިވަނީ ލިޔުމުގެ ކުށްކަން އެނގޭއިރު، މިއަދުރުގެ ދަތުރު އަދުރުންތަކުން ދެން ބައިގެ ފޮރެންސިކްރިޕޯޓުގައި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އަދުލުކުރަންޖެހޭ އެއްވެސް އިޖުރާއާތެއްކަމެއް، ހިލާފުވެފައިވާކަން ސާބިތުވާނެނުވާތީވެ، މިއަދުރުގެ ދަތުރު ފުލުހުން ބަލައި ޙަސަބުކުރުމަށް ފުލުހުން ހެއްދު ޤާނޫނީ މަރުޙަލާއި ހާލަތު ކޯޓުންކަމަށް ނުބެލެވޭނެކަމާއި،

މިގޮތުގެން ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ކުރަން އިޖުރާއަތުތަކަށް ޝަރީޢަތުގައި އެކަށީގެ އަދަލަށް އިސްލާމުކުރާ ބާރަކަށްދިނުމަށް ކޯޓުތަކުން އަދަލުކުރަނީޖެހެން ގޮތްތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މިގޮތުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމާއި، މިގޮތުން ބަލާއިރު، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި މަރުބޫބުކުރެވޭ ކުއްލިމަރުދިޔާ ބާރަށްއެޅުމުގައި، ކުރަހާލަދު ވާ އިޖުރާއަތްތަކަށް ބާރުދިނުމަށްބަދަލު ގެނައުމާ ހުރުދަސާ އެހެނިހެން ހާލަތުތަކާއި ފާހަގަކޮށްލެއް ހުރުއްޖެނަމަ، ތަޙްޤީޤުގެ މަރުޙަލާގައި ކުރަންޖެހޭ މައްސަލަ ކުއްލިމަރުދު ވެފައިވާ އިޖުރާއަތަށް މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަން ފުރުޞަތު ހުރުދަސާ ފާހަގަކުރެވޭގެ ބަލައިގަނެވިދާނެކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2009/SC-A/18 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮތުމަށް، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ކުރަން އިޖުރާއަތުތަކަށް، ޝަރީޢަތުގައި އެކަށީގެ އަދަލަށް އިސްލާމުކުރާ ބާރަކު ތަކެއްގައި، އެހީއްގެ މައްސަލަ ހުރަސްއެޅިފައިވާ އެހެނިހެން ހާލަތުތައް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މައްސަލަ ބަލައި އެހީއްގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤު

ކުރެވިފައިވާ ކަން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ މިންގަނޑުން، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާފަދަ އަދި އެމީހަކު ތަޙްޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުގެ މައްޗަށް ބަރު ލިއްބައިދޭ ފަދަ ހެކިތަކާ ހުރި އަދި ދެކޮޅަށް ލިބިފައިވާނަމަ، އެ ހެކިތަކާއި ދެކޮޅަށްވާގޮތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތުން ކަން ސާބިތުކުރެވިދާނެކަމަށާއި، އަދި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ބޭރުގައި ކުރަން އިޢުތިރާފުތަކަށް ފުރަތަމަ ފަދަ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިންކާރުކުރުމުން، އިޢުތިރާފުތަކުން ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި އުނިކުރެވިދާނެކަމަށް ބިނާކުރި ސަބަބުތަކާއި ވަޒަންކުރުން ތަފްސީލުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި މައްސަލަ ބަލާ ފަސްޖެހޭކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/94 ޤަޟިއްޔާއާއި، ނަންބަރު 2012/HC-A/14 ފަދަ ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާތީއާއި، އަދި މިގޮތުން ބަލާބެލުމުގައި އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވިފައިވާ ކަން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ މިންގަނޑުން، އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާފަދަ އަދި އެމީހަކު ތަޙްޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުގެ މައްޗަށް ބަރު ލިއްބައިދޭ ފަދަ ހެކިތަކާ ހުރި ދެކޮޅަށް ހުރިކަމަށް މައްސަލަ ބަލާ ފަސްޖެހޭކަމަށް، އެ ހެކިތަކާއި ދެކޮޅަށްވާގޮތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެމީހެއްގެ މައްޗަށް ޝަރީޢަތުން ކަން ސާބިތު ކުރެވިދާނެކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/HC-A/373 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާތީއާއި، މިމައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ދީފައިވާ ބަޔާންތަކަށް ބެލުމުން، މިމައްސަލައާއި ގުޅޭގޮތުން މުޙައްމަދު އަފްސަލް ތަޙްޤީޤަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުގައި ވައްކަމުގެ މިއަމަލު ހިންގި މުޙައްމަދު އަފްސަލްވާކަމަށް ބުނެ ތަޙްޤީޤަށް ބަޔާންދިނުމުގައި މުޙައްމަދު އަފްސަލް އިންކާރު ނުކުރާކަމާއި، އަދި މިބަޔާންދީފައިވަނީ މަޖުބޫރުނުކޮށްކަމަށް މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ބުނިނަމަވެސް އެފަދައިން ބުނާ ބުނުން ޝަރީޢަތުގައި އެކަމަށް ބަރުލިއްބައިދޭ އެއްވެސްކަމެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ، މިމައްސަލައިގެ ހެކިބަސްދިން ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ ހެކިބަހުން މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ އިޢުތިރާފަށް ބަރު ލިއްބައިދޭކަން އެނގޭކަމާއި، މިހެންކަމުން މުޙައްމަދު އަފްސަލް ތަޙްޤީޤަށްދީފައިވާ އިޢުތިރާފަކީ ހަމަޖެހޭ ދެކިދާނެ ގޮތުގައިވާ ބަޔާނެއް ބަލައިގަތުމަކީ ބަލައިގަތުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 52 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ޝަރީޢަތުން ހޯދާފައިވާ ހެއްކެއްކަމަށް ބެލެވޭނެކަމެއްކަމަށްވެ.

(ބ) ފަސްވަނަކަމަށް، މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ދައުވާކޮށްފައިވާ ދައުވާއަކީ، އިޝާރާތްކުރެވުނު ފަހަރުން 26 އޮގަސްޓް 2012 ދުވަހު 02:00 އެހާއިރުކަންހާއިރު، ޏ.ފުވައްމުލަކު "އައިޝާ" ފިހާރައިގެ ކުޑަދޮރުގައި ޖަހާފައިހުރި ދަނގަނޑު ޝީޓަށް ހަލާކުކޮށްގެން އެފިހާރައަށްވަދެ، އެފިހާރައިން މޯބައިލް ފޯން (ބްލެކް ބެރީ) އާއި، ލެޕްޓޮޕާއި، 2 އެކްސްޓެންޝަން ހަރުގެ ޗާޖަރާއި،

ފިހާރައިގެ ކައުންޓަރާއި، ފިހާރަ ތެރޭގައި ހުރި ދިރާގުގެ ކައުންޓަރުން -/2510ރ. (ދެހާސް ފަސްސަތޭކަ ދިހަ ރުފިޔާ) އާއި، ދިރާގު ކައުންޓަރުން -/50. ރުފިޔާއާއި، -/100 ރުފިޔާގެ ރީޗާޖް ވައުޗަރ (ބަދަލު ނޫނީގެ) ވަގަށް ނަގާފައިވާކަމަށްބުނެ، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، 132 ވަނަ މާއްދާއާއި، 137 ވަނަ މާއްދާއާއި، 138 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުޙައްމަދު އަސްލަމްގެ މައްޗަށް ތަނެއް ހަވާލުކޮށްފައިގެން ފިހާރައަކުން ދިހަހާސް ރުފިޔާއަށްވުރެ މަތީގެ އަގު ހުރި މުދަލުން ވައްކަން ކުރުމުގެ ކުށުގެ ދައުވާކަމާއި،

ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، އެމާއްދާގައި" ވައްކަން،ޖެހުން، ޚިޔާނާތްތެރިވުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތް އަދި ޒޯރުން މިކަންކަމުގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާނީ އެމީހަކު އެކަންކުރި ފުރަތަމަ ފަހަރު 06 މަސްދުވަހުން ފެށިގެން 01 އަހަރަށްވުރެ ދިގުނޫން މުއްދަތަކަށް ދެވަނަ ފަހަރު 2 އަހަރަށް، ތިންވަނަ ފަހަރު 3 އަހަރަށް، ހަތަރުވަނަ ފަހަރު 4 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އަރުވާލުމަށް، ނުވަތަ ޖަލަށްލުމަށް. މިގޮތުން އިތުރުވާ ކޮންމެ ފަހަރަކު 1 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އަރުވާލުމަށް ނުވަތަ ޖަލަށްލުމަށް އިތުރުވާ އުސޫލުންނެވެ. އަދި އެޤާނޫނުގެ 132،134،136،137،138،139،140،141،142،143،144،145،146،147،148 މާއްދާތަކުގެ ދަށުން އަދަބު ކުރެވޭނެއެވެ" މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 138 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެމާއްދާގައި "މީހުން ދިރިއުޅޭ ގޯތިގެދޮރާއި ބަނދަރާއި ތަންތަނާއި، މީހުން ތިބޭގޮތަށް ހަމަޖެހިގެން މީހުން އުޅެމުންދާ ގޮތް، ފިހާރަތައް ތަންތަނަށްވަދެގެން ނުވަތަ މީހުންނާ، ކަސްދުގައިދީފައިވާ އިތުރުވާ އަތައިގެން ވައްކަންކޮށްފިނަމަ އުޤޫބާތުގެ މިޤާނޫނުގެ 131 ވަނަ މާއްދާއާއި 132 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައެޅޭ ޢުޤޫބާތުގެ އިތުރަށް 06 މަސްދުވަހާއި 2 އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް އަރުވާލުން ނުވަތަ ޖަލަށްލުން" މިގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި،

އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން މުޙައްމަދު އަސްލަމްގެ މައްޗަށް ދައުވާކުރެވިފައިވަނީ ތަނެއް ހަވާލުކޮށްފައިގެން ފިހާރައަކުން ދިހަހާސް ރުފިޔާއަށްވުރެ މަތީގެ އަގު ހުރި މުދަލުން ވައްކަން ކުރުމުގެ އެނގޭއިރު، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 149 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، އެޤާނޫނުގެ ބާބުގައި ވައްކަމަކީ، އެހެން މީހެއްގެ ނުވަތަ އެހެން ފަރާތެއްގެ މިލްކުގައިވާ އެއްޗެއް އެފަރާތަށް ނޭނގި، އޭނާ ބަލަހައްޓާ ހުއްދަ ނެތި މިލްކު ސިއްރުން ނަގައިގަތުން އެހެންގޮތަކަށް ކަމުގައިވާކަމާއި، މިމައްސަލައިގެ ތަފްސީލުގައި މުޙައްމަދު އަސްލަމްގެ ފިހާރައިން ބަރާބަރު ބަޔާނާއި، ޝާހިދުންގެ ހެކިބަސް ހުށަހެޅުން ދެކެވޭ ހެކިބަހަށާއި، ހުށަހެޅުން ފިލްމުތަކުގައި އިޔާރު މުޙައްމަދު އަސްލަމްގެ

ވަގަށްނެގިކަމަށް ބުނެވިފައިވާ ތަކެތީގެ ބާވަތަށާއި އަދަދަށް ބެލުމުން، ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ 149 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ވައްކަމުގެ ޢުންޞުރުތައް މުޤައްރަރު ނަޞްޞަށް ކުރަ ވައްކަމުގައި ފުރިހަމަވެފައިވާކަން އެނގެނެވެ.

(ޅ) ހަވަނަކަމަކީ، މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުނު ދިފާޢީ ހެކިން ދިފާޢު ބަޔާންކަމަށް ބެލުމުން، މިމައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ދިފާޢު އެއްވެސް ބަޔާނެއްގައި، މިޙާލަތުގައި ދެކެވުން މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ދިފާޢީ ހެކިން ހުށަހަޅާފައިނުވާކަމާއި، އަދި އޭގެ ކުރިން ބުނެފައިވާ ގޮތަށް ބުނެފައިވާ ކަންކަމާއި ތަރުތީބުން ދިފާޢީ ހެކިން މުޙައްމަދު އަފްސަލްގެ ފަރާތުން ދިފާޢުގެ ހެކިބަސް ހިއްސާނުކުރާކަން ވަރަށް ވަކިވަކިން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތެއް ނުލިބޭކަމަށް ދެއްކުމުގެ ދިފާޢީ ހެކިން ދުއްވާ ބުނެފައިނުވާކަން އެނގެއެވެ. މިގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17، 20، 42 ވަނަ މާއްދާގައި އަދި ޖިނާއީ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ޤަވާޢިދުގެ 1.2 ގެ (ށ) އަދި (ހ) ގައިވާ އުޞޫލުން ފުރިހަމަ ޝަރީޢަތެއް ލިބިދިނުމުގެ ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާކަމުގައި ބެލެވޭނެކަމެވެ.

(ކ) ހަތްވަނަކަމަކީ، ކޯޓަކުން ހުކުމެއް މައްސަލައެއް ނިންމާ ވަކިތެއް ކަނޑައެޅުމަކީ، ކޯޓަކުން ވިޔަފާރީ ޤަބޫލުކުރެވޭގޮތަށް ކޯޓަކުން ހިނގާ ހުކުމެއް މައްސަލައެއް ކުރިން ނިންމުމަށް ކުރިން ހުކުމެއް މައްސަލައެއް ނިންމުމަށް އަދި ޤަވާޢިދު ޤާނޫނީ ޙައްޤުތައް ކުރިން ނިންމުމަށް ތަރުތީބުން މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް ނުބެލެވިދާނެކަމަށް ނިންމާފައިވާތީ، މިގޮތުން ޖިނާއީ މައްސަލައިގެ ހިނގުމަކީ ކޯޓުން ހުކުމެއް މައްސަލައެއް ކުރިން ނިންމުން ކަނޑައެޅުމަށް، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 17، 20 އަދި 42 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަން ނުފެނެއެވެ.

(އ) އަށްވަނަކަމަކީ، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޖިނާއީ ދަޢުވާގެ މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ވަކީލުން ސާބިތުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ޙުކުމްކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކީ ޙައްޤުގައި ފާސްކުރެވިފައިވާ ޙުކުމެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ ޢިބާރާތަކީ، ޖިނާއީ މައްސަލައިގައި ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ކޯޓުން ސާބިތުވާ ޢިބާރާތުގައި ޖިނާއީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރު ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކާ ޚިލާފުވާކަން

އެނގެން އޮތީއިރު، މިމައްސަލައިގައި ފެންނަން ހުރި އެންމެހައި ހެކިތަކުގެ މައްޗަށް ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ބެލުމުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ މިންގަނޑުން ކުށް ސާބިތުވުމަށް ފުދޭ ހެކި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެނގޭކަމެވެ.

ވީމާ، އިސްވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެފަދައިން ހުރުމުން މިމައްސަލަބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ، ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަކީ ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް ފެންނަންނެތްކަމަށެވެ.

- ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމާއެކު ފުވައްމުލަކު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 231/R1C-3/2013 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް މާދަޑު، ހުރުއްކަރަ /ސ.ފުވައްމުލަކު މުޙައްމަދު އަޙްސަންގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަކީ ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއްނެތްކަމުން މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި އެގޮތުގެމަތިން ޙުކުމްކުރީމެވެ.